

Lopend *Vuur*

Onverhard wandelen

Lustrumwandeling
Dertig jaar TeVoet, het eerste decennium
Interview met Harm Piek
TeVoet-leden aan het woord
Odewandelingen

Colofon

Lopend Vuur is het ledenblad van de vereniging TeVoet. Het verschijnt driemaal per jaar.

Jaargang 30 • nummer 3 • december 2024

Redactie

Bert de Boer, Flip Bool, Alice Drenthe, Veronica Hekking, Arie de Jong, Constance Kemperman, en Jan Rijnsburger. Daarnaast werkten aan dit nummer mee: Nico van Delft, Eeffien Huizing, Jeroen Jacobse, Peter Oosterling, Wim van Tuyl, Ineke Thierauf.

Reacties en bijdragen kunnen worden gezonden naar: redactielopendvuur@tevoet.nl.

Vereniging

TeVoet ziet zichzelf als de vereniging van hoeders van het onverharde pad. TeVoet behartigt in Nederland al 30 jaar de belangen van de recreatieve wandelaar en zet zich in voor behoud, verbetering en uitbreiding van onverharde paden. TeVoet streeft naar een wandelinfrastructuur die goed toegankelijk en bewegwijzerd is en die de mogelijkheid biedt cultuurhistorische en landschappelijke waarden te beleven. De vereniging staat ten dienste van de leden, die vooral lokaal en regionaal als vrijwilligers actief zijn. TeVoet is erkend als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).

Lidmaatschap

Het lidmaatschap van de vereniging kost € 25,- per jaar. Het partnerlidmaatschap kost € 10,- per jaar (partner woont op hetzelfde adres en ontvangt Lopend Vuur niet). Het lidmaatschap/partnerlidmaatschap wordt automatisch verlengd, tenzij vóór 1 december schriftelijk is opgezegd bij de ledenadministratie, die elke opzegging zal bevestigen. Is de bevestiging niet binnen twee weken door de opzegger ontvangen dan is de opzegging niet bij de ledenadministratie terecht gekomen.

Een cadeaulidmaatschap bedraagt € 12,50 per jaar en gaat altijd in op de 1e van een maand. Ongeveer een maand voor het afloopt, wordt degene die het cadeaulidmaatschap heeft gekregen, benaderd om betaald lid te worden. Verlenging van een cadeaulidmaatschap is niet mogelijk.

Aanmeldingen, afmeldingen of wijzigingen doorgeven (bv adres) kan via de website ([tevoet.nl/Over TeVoet/Lidmaatschappen](http://tevoet.nl/Over%20TeVoet/Lidmaatschappen)) of door een bericht te sturen via email naar ledenadministratie@tevoet.nl, of per brief naar Ledenadministratie TeVoet, Antwoordnummer 47, 3350 VB Papendrecht (postzegel niet nodig).

Bestuur

Jeroen Jacobse (voorzitter@tevoet.nl)
Berry van Iersel (secretaris@tevoet.nl)
Nico van Delft (penningmeester@tevoet.nl)
Jan Rijnsburger (bestuurslid2@tevoet.nl)
Bestuursassistent: Ria Snoek

Regiocontactpersonen

Contactinformatie van de regiocontactpersonen is te vinden op de website <www.tevoet.nl>Over TeVoet>Vereniging

Vormgeving en druk

Obreen Media, Hendrik-Ido-Ambacht

Het volgende nummer van Lopend Vuur verschijnt in april 2025. Inleveren van kopij graag vóór 1 maart 2025 bij: redactielopendvuur@tevoet.nl

Foto omslag: Alice Drenthe, Bunderbos.

Van de redactie

Op 26 november jl. bestond TeVoet 30 jaar. Zoals het TeVoet betaamt werd dit zesde lustrum luister bijgezet met een wandeling: de lustrumwandeling die op 5 oktober jl, plaatsvond en waaraan in dit nummer ruim aandacht wordt besteed.

Bij het terugkijken naar de afgelopen 30 jaar constateerde de redactie dat er geen echt archief is van TeVoet. Daarom besloten we alle nummers van Lopend Vuur te verzamelen, te digitaliseren en op de website te plaatsen. Het digitaliseren, een monnikenwerk, heeft Arie de Jong op zich genomen. Bovendien beschrijft hij op basis van de inhoud van al die nummers van Lopend Vuur de belangrijkste voorvallen in de geschiedenis van 30 jaar TeVoet. De eerste aflevering daarvan vindt u in dit nummer. Een interview met één van de oprichters van onze vereniging, Harm Piek, mocht natuurlijk ook niet ontbreken. In de volgende nummers van Lopend Vuur komen ook interviews met andere belangrijke TeVoet-leden. We besteden aandacht aan de ontwerper van ons logo, Len Munnik. TeVoet-leden komen aan het woord over wat TeVoet en wandelen voor hen betekent. Verder aandacht voor de diverse odewandelingen, die duidelijk in de smaak vielen bij de deelnemers. En natuurlijk onze vaste rubrieken 'De paden op ...' en 'Regionieuws'.

We hopen dat u dit nummer met plezier zult lezen en dat 2025 een voorspoedig wandeljaar wordt.

- 2 Van de redactie
- 4 Van het bestuur
- 5 Lustrumwandeling
- 7 Dertig jaar TeVoet, het eerste decennium
- 10 Treffend beeldmerk
- 11 Interview met Harm Piek
- 13 De paden op...
- 14 Odewandelingen
- 16 TeVoet-leden aan het woord
- 19 Regionieus

DRINGENDE OPROEP

TeVoet zoekt kandidaten voor drie bestuursfuncties

Voorzitter

De huidige voorzitter, Jeroen Jacobse, treedt af in 2025 en is niet herkiesbaar.

Penningmeester

De penningmeester, Nico van Delft, treedt af in het voorjaar van 2026. Om een ruime inwerkperiode mogelijk te maken, is het gewenst dat de nieuwe penningmeester al eerder (begin 2025) tot het bestuur toetreedt.

Algemeen bestuurslid voor het contact met de regio's

Deze functie is al vanaf begin 2024 niet meer bezet.

Vervulling van deze vacatures is nodig voor de continuïteit van TeVoet.

Het bestuur bestaat verder uit Berry van Iersel, secretaris en Jan Rijnsburger, Algemeen Bestuurslid en Hoofdredacteur Lopend Vuur. Het bestuur wordt ondersteund door Ria Snoek, bestuursassistent.

Wil je eerst meer informatie neem dan contact op met één van de bestuursleden via voorzitter@tevoet.nl, penningmeester@tevoet.nl of secretaris@tevoet.nl.

Van het bestuur

Van de voorzitter

Verkenners, voorlopers, meelopers, denkers, doeners, vechters, vluchters, zwervers, pelgrims, ommetjesmakers, kilometervreters, natuur-, cultuur- en landschapslezers. Wat een veelzijdig gezelschap aan TeVoet-leden verzamelde zich 5 oktober in Ede voor de wandeling ter viering van het zesde lustrum van TeVoet! Genieters waren het bovenal en dat genieten is belangrijk, want de bron van frustratie en inspiratie voor de belangenbehartiging waar onze vereniging voor is opgericht.

Onderweg naar Lunteren viel er op en langs de grens van natuur- en cultuurlandschap veel te genieten. Zandpaden en -paadjes, uitgekiend ter optimalisatie van het percentage onverhard in de route. Kasteel, landgoed, standerdmolen, toren, uitzicht vanaf de Veluwe stuwwallen op de Eemvallei, twee middelpunten van het land. Onderweg ook zaken waar we ons als hoeders van het wandelbelang om bekommeren: wel of geen toegang, delen van de ruimte met anderen en de natuur. Mountainbikers en hardlopers mochten we aanmoedigen. Er was een evenement. En waren we zelf niet ook een evenement? Een bordje 'Verboden Toegang, artikel 461' passeerden we dankzij de uitgenaste routeverkenners van de 'goede' kant. Maar voor de toekomst zien sommige landschappologen meer afsluitingen, van natuurgebieden vooral, en concentratie van recreanten in begrensde zones. Aanleidingen genoeg om de stem van TeVoet ook de komende jaren te laten horen. Dank aan Jos, Lia, Wim, Bertie en George voor de organisatie. Op naar het zevende lustrum!

Jeroen Jacobse, voorzitter

Van de penningmeester

Nog een paar weken en dan hebben we 2025. Een nieuw jaar en zoals gebruikelijk kunt u begin januari weer de jaarlijkse contributiefactuur in de brievenbus (mailbox) tegemoetzien. Inmiddels hebben de meeste leden (90%) een incassomachtiging afgegeven hetgeen mijn werk als penningmeester vergemakkelijkt. Ik hoop dat de leden die nog geen machtiging hebben afgegeven (in 2024 de factuur zelf betaald) deze alsnog willen afgeven. Het formulier kunt u aanvragen via penningmeester@tevoet.nl.

Nico van Delft, penningmeester / ledenadministrateur

Kerntaken van het bestuur

- Bevorderen van de belangenbehartiging van wandelaars.
- Vertegenwoordigen van de vereniging in juridische procedures.
- Onderhouden van contact met de regio's van TeVoet.
- Onderhouden van contacten met andere wandel- en natuurorganisaties.
- Faciliteren en ondersteunen van activiteiten die het onderlinge contact tussen leden bevorderen zoals wandelingen, themabijeenkomsten, Lopend Vuur en de website.
- Beheren van de ledenadministratie, de financiële administratie en het verenigingsarchief.
- Opstellen van de begroting, jaarrekening en het jaarverslag en het organiseren van de jaarlijkse algemene ledenvergadering.
- Het bestuur vergadert zesmaal per jaar.

Lustrumwandeling

Zaterdag 5 oktober, station Ede-Centrum.

'Hee, goed je weer te zien!' 'Kon je het makkelijk vinden?'

'Leuk pleintje hier.' 'Komt Gerrit niet?' 'Wat hebben we mazzel met het weer!'

Een twintigtal TeVoeters verzamelt zich voor de lustrumwandeling. Eén deelnemer blijkt bij station Ede-Wageningen te staan. Hij zal iets verderop aansluiten. Jos, gekleed in TeVoet t-shirt, zal ons de komende uren leiden en van informatie voorzien.

We lopen over smalle graspaadjes en langs maisvelden, en kruisen het Kippenlijntje. En we beklimmen de Galgenberg.

Op de top staat uitkijktoren De Koepel. Die is nog dicht, dus voor ons geen weids uitzicht. Via een donker bos met hoge bomen en veel paddenstoelen vervolgen we de wandeling.

De kop en de staart van de groep raken elkaar kwijt, maar bij de Lunterse Boer is de club weer compleet.

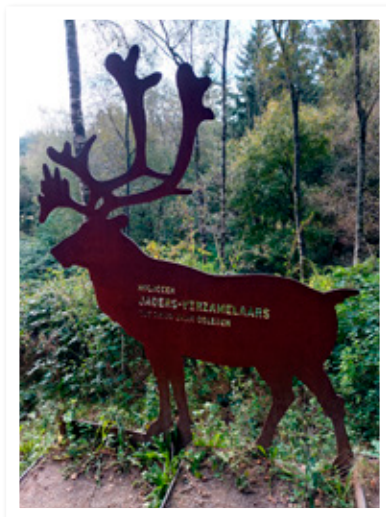

Daar zijn ook de penningmeester en de secretaris, en twee leden die vanaf hier gaan meelopen. Tijd voor de lunch, die wordt aangeboden door het bestuur. We laten ons het aangeklede broodje kroket (een TeVoet-klassieker) goed smaken.

Na de lunch wacht het klapstuk: via de Zandgroeve en de Tijdlijntrap klimmen we naar het geometrische Middelpunt van Nederland.

Van het zonnige weer en de mooie omgeving genieten ook de nodige hardlopers en mountainbikers. Maar dat geeft geen problemen.

Station Lunteren is het eindpunt van deze geslaagde dag. Sommigen lopen even door naar het centrum om nog wat na te genieten onder het genot van een drankje en bitterballen.

*Constance Kemperman en Wim van Tuyl, tekst
Flip Bool, Alice Drenthe en Bertie Schonk, foto's*

Lustrumroute Ede-Centrum – Lunteren

Deze route is gelopen ter gelegenheid van het dertig jarig bestaan van TeVoet. De route is gemaakt door George Bretz en van achtergrondinformatie voorzien door Jos van der Heide.

De route start bij station Ede-Centrum. Na een korte wandeling door het centrum van Ede gaat de route door het Landgoed Kernhem, één van de oudste landgoederen van Nederland (1421). Kernhem is nu een bekende kaassoort. Hij wordt in diverse fabrieken in Nederland gemaakt, maar werd ontwikkeld door het toenmalige Nederlands Instituut voor Zuivelonderzoek in Ede. In de Gelderse Vallei ligt de Doesburgerbuurt, één van de oudste 'buurten' rond Ede. Op de Doesburger Enk staat de Doesburgermolen, één van de oudste zgn. standerdmolens van Nederland (bouwjaar ongeveer 1620). Hij is momenteel aan onderhoud toe. Hij draait met één roede en slechts 2 wiken.

De route kruist het zgn. Kippenlijntje (de Valleilijn, RRRreis), en gaat het Luntersche Buurtbosch in. Eind 19de eeuw werd dit bos aangeplant, met een wandelpadenpatroon als 'een rankende tak met bladeren'. In 1912 was dit de prachtige, groene erfenis van notaris Van den Ham voor het dorp Lunteren met de opdracht 'de toekomst van het Luntersche Buurtbosch te verzekeren ten voordele en ten nutte van het dorp Lunteren'. Het wordt nu beheerd door de Stichting Het Luntersche Buurtbosch en de Vereniging Vrienden van het Luntersche Buurtbosch. Middenin dit bos ligt de Galgenberg (33 m boven NAP) met uitzichtoren De Koepel, vanwaar je een prachtig, weids uitzicht hebt. Na de Platenberg met wat heidevelden kom je bij De Lunterse Boer, een hotel/restaurant met een mooi terras.

Het laatste stuk gaat door het gebied van de Goudsberg, het noordelijkste deel van de Veluwe stuwwal Meulunteren – Wageningen. Via het Middelpunt van Nederland en de Meulunterense Eng eindigt de route bij station Lunteren. Van hier kun je met de trein terug naar Ede-Centrum.

Wim van Tuyl

Om te lopen

Deze lijnroute is ongeveer 13 km lang, en buiten de bebouwde kommen van Ede en Lunteren grotendeels onverhard. Uitgebreide routeinformatie en achtergrondinformatie is te vinden op de website van TeVoet: [Wandelroutes/TeVoet Wandelroutes/TeVoet Wandelroute 059](#).

Dertig jaar TeVoet, het eerste decennium

Dit jaar bestaat TeVoet dertig jaar.

De oprichting als Te Voet (destijds met spatie) vond plaats op 26 november 1994 in Amersfoort. Er valt nogal wat te vertellen over de afgelopen dertig jaar, dus knippen we het op in telkens tien jaar. In de volgende nummers aandacht voor het tweede en derde decennium, in dit nummer de eerste tien jaar. Onze duik in de geschiedenis van TeVoet vroeg ook om het doornemen van Lopend Vuur, het blad voor de leden. Bijproduct: alle verschenen nummers van Lopend Vuur zijn voortaan te raadplegen via de website.

De oprichting van TeVoet

De oudste verenigingen die zich met wandelen bezighielden waren gericht op wandelsport of wandelen als onderdeel van (verzuilde) natuurbeleving. Als koepel van honderden lokale wandelsportverenigingen is er nu de Koninklijke Wandelbond Nederland (KWbN), in 2015 ontstaan uit een fusie van de Koninklijke Nederlandse Bond voor Lichamelijke Opvoeding (KNBLO), opgericht in 1908, en de Nederlandse Wandelsport Bond (NWB), opgericht in 1940. De KWbN is vooral bekend van evenementen als de Vierdaagse van Nijmegen, de Vierdaagse van Apeldoorn en enorm veel avondvierdaagse wandelingen, vooral gericht op de jeugd. Wandelen als 'bijproduct' had je bij het sociaaldemocratische Nivon, in 1960 voortgekomen uit het in 1924 opgerichte Instituut voor Arbeidersontwikkeling (IVA). Maar ook bij Scouting Nederland, voortgekomen uit katholieke, protestantse en algemene padvinderij, met aparte afdelingen voor meisjes en jongens, waarvan de eerste organisaties al teruggaan tot 1911. Pas vanaf de jaren zeventig van de 20ste eeuw ontwikkelen zich initiatieven gericht op recreatief wandelen. Meestal als activiteit binnen een groter geheel, soms meer actiegericht zoals het Amsterdamse Nemo dat in 1988 wordt opgericht, met als motto 'wandelen buiten de gebaande paden'. TeVoet is er in 1994 laat bij en vult het gat van een landelijke activistische wandelorganisatie.

Waarom de nieuwe vereniging en hoe verder?

In de jaren tachtig werd het maken van lange wandelingen steeds populairder, groeide de ergernis dat mogelijkheden werden ingeperkt. Landgoederen waren vaak niet toegankelijk, interessante paden werden geblokkeerd met hekken en prikkeldraad, mooie (kerk)paden verdwenen door bebouwing of paden werden geasfalteerd voor fietsers. In de redactie van Op Lemen Voeten werd het initiatief genomen een landelijke organisatie op te richten, met sterke regionale en plaatselijke groepen, die activistisch kon opereren en ook het lange afstand wandelen kon stimuleren. Voor fietsers bestond al zo'n organisatie, de in

1975 opgerichte Enige Echte Nederlandse Wielrijdersbond (de huidige Fietsersbond, met momenteel meer dan 30.000 leden en 150 lokale afdelingen). Zoiets moest ook voor wandelaars mogelijk zijn. Activisme vergde een rechtspersoon die serieus gesprekspartner kon zijn voor overheden en landeigenaren en die zo nodig naar de rechter kon stappen. Door enkele initiatiefnemers werd in februari 1994 een eerste oproep geplaatst in Op Lemen Voeten met een bon erbij en dat leverde vele positieve reacties op. Later dat jaar werd de oprichtingsvergadering belegd en was de nieuwe vereniging een feit.

Op 26 november 1994 was het dus zo ver. Voor een 'ooggetuigenverslag' van de aanloop en de oprichting verwijzen we naar het interview in dit nummer met Harm Piek, een van de initiatiefnemers en de eerste voorzitter.

Al snel na de oprichting werd samenwerking gezocht met andere verenigingen en stichtingen op wandelgebied, waarbij vooral de organisaties met een min of meer activistisch karakter als partners werden gezien. Er werd met het Nivon en Nemo een gemeenschappelijk actiecentrum opgericht, Kruispunt, om meldingen binnen te krijgen over knelpunten en belemmeringen in het wandelnetwerk en daar wat aan te doen. Dat meldpunt werd ondergebracht bij het Wandelplatform (een samenwerkingsverband van een stuk of twaalf organisaties, waaronder TeVoet) in Amersfoort. Al na twee jaar liep de samenwerking spaak en werd met het meldpunt gestopt.

Nog een stap verder gingen de fusiebesprekingen met Nemo. Beide verenigingen wilden immers ongeveer hetzelfde, al was Nemo op Amsterdam en omgeving georiënteerd en TeVoet een landelijk opererende vereniging. Het plan voor een fusie kwam heel ver, maar werd op het laatste moment tot ergernis van TeVoet afgeblazen door Nemo.

Het eerste lustrum van TeVoet werd opgeluisterd door een bijeenkomst over samenwerking. Het verslag in Lopend Vuur van februari 2000 begon niet erg opwekkend: "Arnhem, 6 november 1999. Het is een wat druilerige zaterdag in november. Te Voet viert haar 5de verjaardag in jeugdherberg Alteveer, gelegen in een bosrijke omgeving, aan de rand van Arnhem."

In een zaal met herfstbladeren en gele voetstappen op de grond en aan de muur een collage van knipsels over de geschiedenis van 5 jaar TeVoet vond een forumdiscussie plaats achter een tafel met een groot bord 'Verboden toegang voor onbevoegden' ervoor. Met Herman Amptmeijer als dagvoorzitter werden bijdragen uitgesproken rond het thema 'regionale belangenbehartiging' door Mathilde Andriessen (Nemo), Hans Davids (wandelsportorganisaties), Henk Dikker Hupkes (Wandelplatform – Stichting Lange Afstandswandelpaden) en Steven van Schuppen (Lopende Zaken). Carl Denig (voorzitter van TeVoet) had vooraf een openingstoespraak gehouden. Na de koffiepauze voegden ook Eeffien Huizing (TeVoet) en Jurjen Keessen (Nivon) zich bij het forum. In het verslag van Jan Rijnsburger werden de volgende conclusies genoteerd:

1. In 2000 zullen in alle provincies bijeenkomsten belegd worden waar wandelaars uit diverse wandelorganisaties met elkaar kennis kunnen maken en met elkaar afspraken kunnen maken over samenwerking in de toekomst.
2. Er wordt een 'wie is wie en wat is wat' gemaakt om contacten tussen actieve wandelaars te vergemakkelijken.
3. Er moet één medium komen voor alle wandelaars in Nederland. Een blad of een website.

Helaas, van de goede voornemens is niet veel terecht gekomen.

De eerste jaren van TeVoet

Dat TeVoet een vereniging van wandelaars is, blijkt ook uit de moeite die het in de beginjaren heeft gekost bestuursleden te vinden of om de redactie van het tijdschrift te versterken. Alles was en bleef immers vrijwilligerswerk, nooit werd subsidie gevraagd of verkregen om een of meer

vaste medewerkers te kunnen bekostigen. De taken van secretaris werden enige jaren gespreid over twee mensen, omdat het anders niet lukte iemand bereid te vinden. Eigenlijk zelfs over drie, want er was een apart iemand die de ledenadministratie voerde. Mutaties in het bestuur volgden elkaar snel op. Neem bijvoorbeeld de functie van voorzitter. In de eerste tien jaar van haar bestaan versleet TeVoet vier voorzitters en eindigde met een vacature. Gelukkig zijn er ook bestuursleden die het langer volhouden, zoals Eeffien Huizing en Sylvia Borg, maar gemakkelijk is het niet bestuursleden vast te houden. Terwijl het toch niet zo'n zware belasting is, want het bestuur vergaderde maar vijf tot zes keer per jaar en iedereen vond dat het zwaartepunt van TeVoet moest liggen in de regio's, bij regionale groepen aangestuurd door een regiocoördinator. In sommige regio's ging dat erg goed, met actieve groepen en een coördinator die het lang volhoudt. Zoals in Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht en ook wel in diverse regio's buiten de Randstad.

Het ledental van TeVoet ontwikkelde zich in de eerste jaren in een lijn omhoog. Bij de oprichting werden al 210 leden geteld, grotendeels afkomstig uit de lezers van Op Lemen Voeten. Na een half jaar werd gemeld dat het aantal leden 627 bedroeg. Om nog meer leden te werven werden 30.000 folders gedrukt, uit te delen bij wandelevenementen en beurzen waar wandelaars op afkwamen, of om ze in te sluiten bij wandeltijdschriften. In april 1996, anderhalf jaar na de oprichting, werd gewag gemaakt van 915 leden. In het jaarverslag over 1997 werd gemeld dat TeVoet inmiddels bijna 1100 leden telde. Dan komt de domper. De ledenadministratie wordt opgeschoond en mensen die ook na aanmaning hun contributie niet hebben betaald worden van de lijst geschrapt. Er resteren nog 850 leden op 1 januari 1998. Een jaar later werd gemeld dat de vereniging 868 leden telde. De jaarverslagen noemen daarna geen aantallen meer, maar laten weten dat het ledental 'stabiel' is. Activistische activiteiten stonden natuurlijk voorop, maar er was ook ruimte voor gezelligheid en sociale activiteiten. Zo kwamen op sommige plekken zogenaamde wandelcafé's van de grond, soms samen met andere organisaties. Dat betekende meestal eens in de maand, op een vast tijdstip en dag van de maand een oploopje van wandelaars in een café. Overal werden gemeenschappelijke wandelingen georganiseerd. Lopend Vuur kende in elk nummer een agenda waarin voor de meeste regio's een of meer wandelingen werden aangekondigd.

Ook werd aangesloten bij het initiatief (van Nemo) om in september mee te doen aan de Landelijke Voetpadendagen. Overal in Nederland werden wandelevenementen georganiseerd. Zo deden er in oktober 1996 ongeveer 10.000 mensen mee. TeVoet koos ervoor om in de weekenden in september eigen wandelingen te organiseren, uiteraard zo veel mogelijk

onverhard. Soms deden daar meer dan 40 mensen aan mee en dat leverde nieuwe leden op. Maar soms kwam er bijna niemand opdagen.

Een grappig initiatief was om T-shirts te maken met het door de tekenaar Len Munnik ontworpen logo van TeVoet er op, bedoeld om te dragen bij gemeenschappelijke wandelingen. Na een kwart eeuw waren er niet veel meer in omloop en werden nieuwe gemaakt, vooral met het oog op de Ode-wandelingen.

Successen van TeVoet en andere acties

Het voert te ver om alle activiteiten uit de eerste tien jaar van TeVoet de revue te laten passeren. Een paar verdienen vermelding. Wat opvalt is, dat telkens veel geduld nodig is om succes te behalen: elke actie is er een van lange adem, en dan hebben we het over een periode van vijf tot tien jaar.

In 1998 werd een zwartwitboek uitgebracht aan de minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij. Daarin werd gepleit voor een actieve wegenlegger, het beschermen van openbare voetpaden, het invoeren van bordjes zoals in Groot-Brittannië ('public footpath') en het opstellen van een masterplan voor het wandelnetwerk.

In 2001 werd de Gouden Wandelschoen toegekend aan de vereniging Kleine Dorpen in Drenthe. Het idee van die prijs werd in de jaarvergadering van TeVoet in 2000 gemunt. Later moet de Gouden Wandelschoen ook nog zijn uitgereikt aan de gemeenten Arnhem en Woerden. Een hoogtepunt was de ontsluiting van de Wageningse Eng.

Grondleggers van TeVoet waren daarmee al bezig vóór de oprichting van de vereniging, maar in 2003 was het zo ver: op een feestelijke zaterdag werd het gebied opengesteld. Er waren prominente politici bij, zoals een enthousiaste Femke Halsema, toen nog fractievoorzitter van GroenLinks in de Tweede Kamer. Ook de geleidelijke openstelling van het voormalig (?) tracé van de Haarlemmerspoorlijn verdient vermelding. De opening trok honderden mensen om dat te vieren en mee te wandelen.

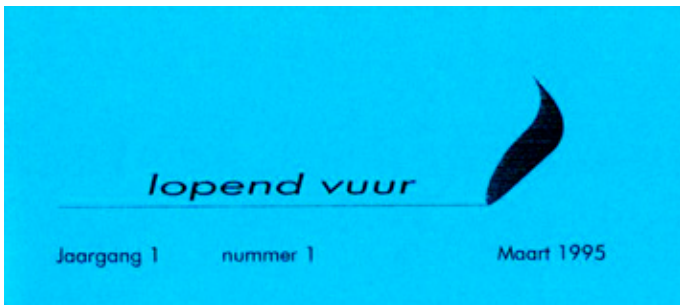
Helemaal prachtig was het in gebruik nemen van de route van het Hannekemaaierspad, een meerdaagse route van Bourtange naar Bakkeveen. Een groep uit TeVoet had met elkaar de route ontwikkeld, met boeren en landeigenaren alles geregeld, gemarkeerd, een verhaal erbij geschreven, prachtig. De route wordt tegenwoordig beheerd door een stichting, maar dat TeVoet ermee te maken heeft gehad blijkt helaas nergens meer uit.

In Zuid-Holland had TeVoet een belangrijk aandeel in het stevig stimuleren van de ontwikkeling van voetpaden en routes en het wegnemen van knelpunten via een provinciaal wandelrouteplan. Ook in andere provincies werden vergelijkbare initiatieven ontwikkeld.

Lopend Vuur

Het eerste nummer van Lopend Vuur verscheen in maart 1995, een maand of vier na de oprichting van TeVoet. Vier dubbelgevouwen A4-tjes met een blauwe kaft erom en zeven redactieleden. Een verslag van de oprichtingsvergadering, veel regionieuws, een interview met Sylvia Borg, de aankondiging van een vergadering, een notitie van de Publiciteitscommissie en een bericht over de Wageningse Eng met als beginzin: 'TeVoet was nog niet opgericht, of er was al een eerste actie aan de gang.'

Het eerste jaar verschenen drie nummers, een jaar later slechts één. Bestuurszaken domineerden, samen met berichten uit de regio's. In de loop van de tijd werd Lopend Vuur dikker en veranderde de inhoud. De berichten van

het bestuur bleven, het nieuws uit de regio's en de agenda namen een prominente plaats in, na enige tijd werden er wandelingen beschreven. Eerst bleef het bij één wandeling, maar al snel liep het welhaast uit de hand en werden vijf of meer wandelingen getoond, voorzien van een beknopte beschrijving en een onduidelijk handgetekend kaartje. De wijze van drukken stond nog geen kleuren toe en spaarzaam werden zwartwit foto's afgedrukt.

De bezetting van de redactie was een punt van aanhoudende zorg. Voortdurende wisselingen en soms kwam alle werk op de schouders van één redactielid. Daarom vielen nummers wel eens weg of kwamen te laat. Kopij scheen er altijd wel genoeg te zijn. Op een gegeven moment wilden redactie en bestuur wat terug horen van de lezers. Dat werd geprobeerd door stukjes met een stelling, onder het motto 'voet bij stuk' (let op de woordspeling). Daar konden lezers op reageren. Of dat veel gebeurde is niet duidelijk en na verloop van tijd stopte de rubriek. Een andere rubriek was 'op pad met de pont', waarin aandacht werd besteed aan het wel en wee van de vele pontjes in Nederland en het belang ervan voor wandeltochten. Wordt vervolgd.

Tekst: Arie de Jong

Een offline wandelavontuur,
midden in de natuur!

Wandel in twee dagen van het ene naar een ander OV-punt met de Nivon trektochten, waarbij je overnacht in een natuurvriendenhuis.

- ✓ **Koos Vorrinkhuis** nieuw
over de Utrechtse Heuvelrug
- ✓ **Hunehuis**
met bossen en hunebedden
- ✓ **Bosbeek**
over de Veluwe
- ✓ **Zeehuis**
langs de kust
- ✓ **Morgenrood**
door het Brabants Vennengebied

€5,- korting op trektochten-set via nivon.nl/webshop met de code **5STREKTOCHTEN**. Geldig tot 1 februari 2025.

Nivon Natuurvrienden onderhoudt verschillende LAW's en Streekpaden in Nederland en geeft naast deze trektochten ook verschillende wandelgidsen uit. Kijk op nivon.nl/wandelen

Treffend beeldmerk

Bovenaan de uitnodigingsbrief om naar de oprichtingsvergadering te komen is het logo van de a.s. vereniging al prominent aanwezig. De ontwerper was er kennelijk trots op, want zijn naam staat erbij: Len Munnik. Indertijd (30 jaar geleden) was hij landelijk bekend om zijn cartoons in Trouw en Opzij. In de loop der jaren zijn daar ruim 19.000 tekeningen bij gekomen voor een diversiteit aan opdrachtgevers, vaak maatschappelijke organisaties. Maar hoe is hij bij TeVoet terecht gekomen? We vroegen het hem.

Was er destijds een bepaalde reden om het logo voor TeVoet te ontwerpen? Was u een fervent wandelaar? Kende u de oprichters van de vereniging? Was het gewoon een commerciële opdracht? Heeft u er nog herinneringen aan?

'Besten,
Gisteren nog heb ik met mijn dochters een tocht op een onverhard pad gemaakt. Wie mij 30 jaar geleden vroeg om de tekening te maken weet ik niet meer. Ongetwijfeld een vriend. De reden waarom ik getekend heb is omdat ik zelf ook graag loop. Tijdens mijn vakanties hebben we geregeld lange afstandswandelingen gemaakt. Het is zo dat ik graag teken voor organisaties waar ik zelf een connectie mee voel. Net als het feit dat ik graag fiets en daardoor ook voor de Fietsersbond heb getekend. Ik denk niet dat ik de oprichters van de vereniging ken. Een mooi 30-jarig bestaan gewenst en mochten jullie nog een keer een tekening of nieuw logo nodig hebben; bel of schrijf gerust!

Vriendelijke groet,
Len

Constance Kemperman

Interview met Harm Piek

Op 26 november 1994 werd de vereniging TeVoet opgericht. Dat gebeurde in het voormalige stationsgebouw in Amersfoort, 'De Oude Tram', dat een jaar later werd gesloopt. Eén van de oprichters en eerste voorzitter was Harm Piek (1947). Alle reden om met hem te gaan praten over het waarom van dat initiatief en de beginjaren van de vereniging. Lopend Vuur bezoekt hem in Ankeveen, waar hij sinds 1972 in dezelfde woning woont, op fietsafstand van zijn vroegere werk: Natuurmonumenten in 's-Graveland. Nu is hij gepensioneerd en nog immer lid van TeVoet.

Harm Piek studeerde biologie in Utrecht en werkte daarna drie jaar bij de vakgroep Natuurbeheer in Wageningen. Dat was een tijdelijke functie en nadien kon hij in 1972 terecht bij Natuurmonumenten, in wat hij een 'prachtbaan' noemt. Als ecooloog adviseerde hij alle beheerders van terreinen van Natuurmonumenten over de aanpak, maar andersom leerde hij ook erg veel van de opzichters. Als in die tijd door het ministerie subsidie werd gegeven voor de aankoop van een nieuw terrein, dan moest hij zorgen voor een plan hoe dat beheerd moest gaan worden. Op die manier leerde hij door heel Nederland veel moois kennen. Hij specialiseerde zich in de loop van de tijd op speciale onderwerpen, zoals de natuurontwikkeling rond rivieren en de betekenis van begrazing. Ook hield hij zich intensief bezig met de natuurontwikkeling van laagveengebieden. Hij maakte de geleidelijke transitie mee van aandacht voor behoud en herstel naar natuurontwikkeling. Hij bleef bij Natuurmonumenten tot zijn pensioen.

Wandelen was zijn hobby en dat drukte hem met de neus op de toegankelijkheid voor wandelaars. Hij kwam in de jaren tachtig terecht bij het tijdschrift Op Lemen Voeten, schreef daar het nodige in, en van het een kwam het ander. Als medewerker van Op Lemen Voeten nam hij deel aan het algemeen bestuur van het Wandelplatform/SLAW (Stichting lange afstandswandelpaden). Dat was een soort koepel van organisaties die zich met wandelen bezighielden. Geen van die organisaties kwam goed op voor de belangen van de wandelaar en samen met Joost Dijkerman, ook medewerker van Op Lemen Voeten, was de conclusie: we moeten zelf zo'n vereniging oprichten. Op dat moment hadden ze er geen idee van wat daar allemaal bij kwam kijken.

Er schoven mensen aan van Op Lemen Voeten en uit het Wandelplatform, en daarmee was er een groepje van zes dat aan de slag ging om die vereniging van de grond te tillen.

De oprichting van TeVoet

We laten Harm verder zelf aan het woord: Naast Joost en mijzelf zaten in het oprichtingsteam: Sylvia Borg, werkzaam bij Milieudefensie en medewerkster van Op Lemen Voeten, Paul Peeters, Liesbeth van Weelden, onder meer eindredacteur van Op Lemen Voeten, en Rob Wolfs, vrijwilliger bij de SLAW en eindredacteur van de nieuwsbrief daarvan. In Op Lemen Voeten kwam een oproep om lid te worden van de nieuw op te richten vereniging TeVoet (februari 1994); toen heel wat mensen daar positief op reageerden stuurden wij ze een uitnodiging om naar de oprichtingsvergadering te komen. De respons was geweldig: honderden mensen meldden zich aan, terwijl we nog moesten beginnen. Direct waren we ervan overtuigd dat het een landelijke vereniging moest worden, met een stevige verankering in regionale actieve groepen. Daarbij hadden we gekeken naar de succesvolle organisatie van de ENFB (Echte Nederlandse Fietsersbond), sterk leunend op plaatselijke en regionale actieve groepen). We keken ook met jaloezie naar de Ramblers in Groot-Brittannië, een heel grote en strijdbare organisatie van wandelaars.

Er kwamen bij de oprichtingsvergadering in Amersfoort veel mensen opdagen. De statuten werden aangenomen en er werd een bestuur gekozen dat grotendeels bestond uit de meeste oprichters (buiten mijzelf Sylvia, Joost, Liesbeth en Rob) en nog wat nieuwe mensen: Henri Vossen, Carl Denig, Vladimir Mars en Lineke Withaar-de Jong. Twee waren de vijftig gepasseerd, de andere zeven waren allemaal jonger. Omdat Joost en ik de initiatiefnemers waren, werden wij voorzitter en secretaris. Eerst zou ik maar heel kort voorzitter zijn en op zoek gaan naar iemand die het langer ging doen, maar toen ik er zat wilde men dat ik ermee zou doorgaan. Dat duurde niet erg lang. Al snel waren er heel wat bestuurswisselingen. Het begon al dat Joost na nog geen jaar om gezondheidsredenen moest ophouden. Heel vervelend, want in een vrijwilligersorganisatie zonder betaalde medewerkers komt er veel werk neer op de

schoulers van de secretaris. Nadat Wim de Jong als interim optrad, nam Eeffien Huizing het over. Er waren wat strubbelingen, zodat er twee jaar na de oprichting een bijna geheel nieuw bestuur zat naast mijn opvolger Vladimir Mars. De aanleiding voor mij om uit het bestuur te stappen was nogal futiel. Om privéredenen belde ik vlak voor een bestuursvergadering af. Men vond dat ik erbij had moeten zijn en dat gaf allerlei strubbelingen waardoor ik ermee kapte.

Ambities met TeVoet

Toen ik het initiatief nam, en uiteraard toen ik voorzitter werd, had ik een aantal ambities. Om te beginnen ben ik een soort schoolmeester en ik wil graag aan anderen vertellen hoe mooi en leuk het wandelen is. Dat kon ik al enigszins kwijt bij het schrijven in *Op Lemen Voeten* over wandelmogelijkheden in Nederland en daarbuiten, maar een organisatie voor wandelaars leende zich veel beter om ervaringen uit te wisselen. Een tweede ambitie was om iets te ondernemen tegen beperkingen voor de wandelaars bij de toegankelijkheid van gebieden en landgoederen. De openstelling hiervan bood prima wandelmogelijkheden, maar liet te wensen over.

Ik had geen duidelijk beeld hoe de vereniging TeVoet moest worden. Wat ik essentieel vond was dat op regionaal of provinciaal niveau door groepjes actieve wandelaars actie kon worden ondernomen. Ook konden ze met elkaar bereiken dat de toegankelijkheid en bekendheid van wandelmogelijkheden zouden verbeteren. En dat lukte al met al best goed, maar helaas niet in elke provincie.

Ook in de beginperiode van TeVoet was het onverhard wandelen een centraal thema. Ik herinner me dat er zelfs gidsjes verschenen met het wandelen over graspaden. Een stap verder was het 'struinen', je niets aan hoeven trekken van paden, maar je eigen weg zoeken in de natuur. Dat wekte wel weerstand bij Natuurmonumenten en andere beherende organisaties. Voor Te Voet was het idee van struinen op zichzelf een aardig idee maar we zagen ook wel in dat dit in de praktijk ook veel weerstand zou opwekken bij de terreinbeheerders, waterschappen en bij boeren op wiens gronden vaak wandelpaden lopen. Om te voorkomen dat de toegankelijkheid van deze voetpaden in het gedrang zou komen en deze mogelijk afgesloten zouden worden, wilden we er niet aan mee werken. Dat onverhard wandelen zo'n thema werd had er alles mee te maken dat vanaf de jaren zeventig overheden die het fietsen wilden bevorderen ervoor kozen onverharde wandelpaden te gaan asfalteren. We kwamen erachter dat om het meeste effect te hebben, je een positie moest verwerven in de ontwikkelingen van ruimtelijke plannen, liefst vroegtijdig en niet pas in een fase dat je alleen nog kon proberen wat bij te sturen. Zo'n ambitie was helaas slecht haalbaar. Ooit vroeg iemand me: "Van wie is de natuur?" Goede vraag, en het antwoord is natuurlijk: "Van niemand." Maar zo gedraagt een aantal organisaties zich niet. En dan had je ook nog te maken met de belangen van jagers. Die hielden er helemaal niet van dat hun hobby werd ingeperkt, als hun jachtgebieden werden opengesteld. Die kwamen soms aan met prachtige verhalen over kwetsbare natuur en onnodige verstoring, maar het ging ze om de jacht.

Vasthouden van het enthousiasme na een mooie start

De respons bij de start was geweldig en al snel daarna hadden zich ongeveer 800 leden gemeld. In de jaren negentig was dat niet zo vreemd. Als er wat aan de hand was of je wilde ondersteuning, dan vond je altijd veel mensen die zich wilden aansluiten en bereid waren wat te doen. Daarna liep de actiebereidheid op alle fronten langzaam terug. Het blijkt een probleem om voor de actievelingen van het eerste uur opvolgers te vinden, als die het stokje willen overgeven.

Het bleek ook niet gemakkelijk de verbinding te leggen tussen het landelijk bestuur van TeVoet en de regiogroepen. Wanneer neemt wie initiatief? Welke steun kan een landelijk bestuur bieden bij een regionaal probleem? Welke actiemiddelen zet je in? Als een regiogroep niet optimaal functioneert, kun je dan een helpende hand bieden of moet je ingrijpen? De bestuurlijke praktijk bleek weerbarstig. Het was boeiend om voorzitter te zijn. Je komt in aanraking met persoonlijkheden die in vuur en vlam raken om iets te bereiken, en met mensen die verlangen naar een luisterend oor en dat kon ik bieden. Ik leerde ook organiseren: dat als er een kwestie op tafel kwam je bedacht hoe en wie dat het beste kon oplossen. Ik stelde me op als een soort

tussenpersoon. Ik hoefde geen dingen te bedenken, ik moest ervoor zorgen dat de ideeën van anderen in goede banen werden geleid.

Het bleek lastig om wandelaars te organiseren. We liepen er tegenaan dat voor bijna iedereen wandelen een individuele aangelegenheid is en dat voor het wandelen in groepsverband bij TeVoeters weinig animo bestond. Bovendien ging de samenwerking tussen de verschillende organisaties niet al te diep. Zo werden er wandeldagen georganiseerd, een initiatief van Nemo. Nemo bepaalde dan ook om welke wandelingen het ging en men keek vreemd

op als op sommige plaatsen er niemand kwam opdagen. Wat ik jammer vind is dat er te weinig internationale contacten zijn op wandelgebied. Je kunt veel van anderen leren, maar al met al was er altijd te weinig animo voor.

Tekst en foto: Arie de Jong

Aankondiging

In het volgende nummer van Lopend Vuur komt een interview met Eeffien Huizing, lid van TeVoet vanaf het eerste uur en heel actief in de vereniging.

De paden op...

Utrechtpad - Genieten van afwisselende landschappen in mooi Utrecht - NIVON

Dit Streekpad van 162 km in het midden van het land is al 21 jaar oud. Het kan dus zijn dat hier en daar de markering wat verbleekt is.

Het Domplein in Utrecht is het startpunt van een grote rondwandeling rechtsom. Daarna is het pad verdeeld in 11 etappes (van 11 tot 19 km), daarbij zes verschillende landschappen doorkruisend. De vernieuwde gids (4e druk) van 160 pagina's dik bevat veel achtergrondinfo, veel foto's, duidelijke topografische kaarten met km-aanduiding, maar geen routebeschrijving. Dat is de nieuwe, digitale insteek van het Nivon. QR-codes brengen je naar de website, waar je dan de routebeschrijving (links- of rechtsom) en het gpx-bestand kunt downloaden. Op een klein iPhone-scherm is die beschrijving nauwelijks te lezen. Dan rest niets anders dan vooraf printen als je niet met een telefoon in je hand wilt wandelen. De verhouding verhard-onverhard is niet te zien op de kaarten en ook de knooppunten staan er niet op. De aanlooproutes naar het OV weer wel.

isbn 9789083 210759

nivon.nl € 13,30 (Nivonleden) € 19,90

Kus de aarde met je voeten - Deborah de Koning

Wie had 30 jaar geleden gedacht dat wandelen zo'n belangrijke plaats in het leven zou krijgen? In dit boek (geen wandelgids) gaat het om de klimaatcrisis. De schrijfster (postdoctoraal onderzoeker) laat zien 'hoe in klimaatwandelingen de rituele functie van verbinding toepassing krijgt op klimaatspecifieke thema's.' Tijdens een retraite met zorgen over het klimaat trekt men het bos in. Al wandelend is er aandacht voor vogels, bladeren en bomen. Het gemeenschappelijke van bijv. de lengte van een groep eiken moet voor verbinding zorgen in de groep. En dat doet het ook.

'Buiten zijn' moet de verbroken relatie tussen mens en natuur (volgens klimaatgeëngageerden de reden van de klimaatcrisis) herstellen. Zo zijn er diverse clubs ontstaan, veelal op levensbeschouwelijke basis, die zich met het klimaat bezighouden en waarbij het wandelen onderdeel is van hun rituelen. Voorbeelden zijn een wandeling door een Bijbelse Tuin, de klimaatmars van 2000, de verschillende tijdwandelingen. De wandelingen zijn meestal onderdeel van een groter programma. Het boek wil inzicht geven tussen zingeving en de klimaatcrisis in Nederland. Gewoon lopen is niet de bedoeling.

isbn 9789463015127

eburon.nl € 24,90

Odewandelingen

Odewandeling Biesbosch

Na enkele keren te zijn uitgesteld vanwege wateroverlast, was het dan eindelijk zover, 6 april, de avontuurlijke wandeling door de Zuid-Hollandse Biesbosch. Weliswaar met waarschuwing: alleen met laarzen mogelijk, neem stokken mee of vind ze ter plekke en wees voorbereid op avontuur!

Michiel Broekman, de organisator, had niet voor niets gewaarschuwd, ik twijfelde zelf ook enigszins over de laarzen die ik niet heb en waarop ik waarschijnlijk niet zo goed zou kunnen lopen, maar wat was ik blij toch gegaan te zijn. Het was zo'n schitterende spannende tocht, door griendbossen, soms diep door het water en modder wadend, langs de Nieuwe Merwede waar grote schepen langs voeren.

Een aantal mensen durfden het niet aan en hadden afgezegd, dus we waren met een kleine groep, wel zo leuk en Mieke, bioloog, wist veel te vertellen over vogels, o.a. de cetti's zanger. Michiel kent het gebied op zijn duimpje en leidde ons via kleine spannende paadjes van Oosthaven naar Zuidhaven, waarna de laarzen vervangen konden worden door wandelschoenen. William ontdekte een wonderlijke

rup die een wilgenhoutvlinder zou worden en die via de smartphone van Mieke werd gedetermineerd. Onderweg verzamelde Michiel vuilnis in een meegebrachte plastic zak, iets wat hij elke keer als hij daar loopt, doet, hulde! Bij de Tongplaat lunchten we langs de Nieuwe Merwede, spoelden we onze laarzen schoon en genoten van wind en zon, een prachtplek.

In het land de vele bunkers van de waterlinie, in één had een imker zijn plek gevonden. Na de lunch door het land naar café de Viersprong waar de ober snelle beslissingen verwachtte dus niet te lang dralen over een bestelling. Ook daarna weer door het weideland richting Oosthaven, waar we afscheid namen na deze prachtige, zonnige, avontuurlijke dag. Dank Michiel en Mieke, voor herhaling vatbaar.

tekst: Renee van der Haar

foto's: Walter Völker

Om te lopen

Deze rondwandeling is ongeveer 12 km. Het kan 's winters erg nat zijn. Uitgebreide informatie over deze route is te vinden op de website van TeVoet/Wandelroutes/TeVoet wandelroutes/TeVoet Wandelroute 049 Eiland van Dordrecht, route B Hollandse Biesbosch.

Ook in 2025 zullen er weer odewandelingen worden georganiseerd. Heb je zelf een suggestie voor een Odewandeling? Leuk! Neem dan contact op met Wim van Tuyl, coördinator Odewandelingen, wimvantuyl@hetnet.nl

Voorlopige agenda 2025

zaterdag 8 februari: Nieuwjaarswandeling
Kijk voor meer informatie op de website van TeVoet: www.tevoet.nl/agenda

Odewandeling Rond Twello

Harry Uitermark organiseerde op 12 oktober 2024 een Odewandeling vanuit Twello. Twello is een fors dorp met ongeveer 14.000 inwoners. Ooit een boerendorp, nu een forensendorp. Het ligt in een landelijk omgeving tussen Deventer en Apeldoorn, dichtbij de IJssel. We verzamelden in Café De Hamer, in het centrum van Twello. Er waren 17 deelnemers. Wat ik opvallend vond is dat de meeste aanmeldingen via Wandelsite waren binnengekomen. Harry had de wandeling daarop gezet. Een idee voor toekomstige organisatoren?!

Wij liepen langs het Gemeentehuis door de IJsselvallei richting de IJssel. Wij volgden, geloof ik, min of het Klompenpad De Fliert. We passeerden landgoed Het Schol en buurtschap Steenkamer. We konden aldaar wat nuttigen in de Buitensociëteit annex Bowlingcentrum. Via de uiterwaarden, langs beek De Fliert richting het Bruggenbosch en vervolgens weer centrum Twello. Het was mooi weer en een mooie wandeling. Dank Harry!

Wim van Tuyl

Om te lopen

Deze rondwandeling is ongeveer 14 km lang. Routeinformatie is te vinden op de website van TeVoet/Wandelroutes / TeVoet wandelroutes / TeVoet wandelroute 057

Odewandeling Klarenbeek-Zutphen

Deze wandeling werd georganiseerd door Jos van der Heide. Er waren 14 deelnemers onder wie enkele lezers van het plaatselijk nieuwsblad waarin Jos zijn wandeling had aangekondigd. Het was druilerig weer maar later op de dag klaarde het op. We begonnen bij NS-station Klarenbeek en liepen door Landgoed Beekzicht. Door de vele regen van de afgelopen tijd waren de bos- en graspaden soms modderig.

Halverwege bezochten wij zorgboerderij Hezemate. Daar konden we tegen vooroorlogse prijzen wat drinken en speciaal voor ons bereide broodjes nuttigen. De leidster van het centrum hield een enthousiast verhaal over het reilen en zeilen op de boerderij.

Daarna de tweede helft die o.a. langs de ruïne van Kasteel Nijenbeek voerde. Vervolgens op Zutphen af. We zagen wat het project 'Ruimte voor de rivier' voor de omgeving betekent. O.a. ligt de nieuwe winterdijk nu op Deltahoogte. Enkele boerderijen werden door nieuwe vervangen. Aan de buitenzijde van de oude dijk zagen we ook wat 'Natura 2000' heeft gebracht. Vanaf het graspad langs de IJssel zagen we een serene Buddha in het water staan. Aan de overzijde de vele torens van Zutphen. Je kunt aan de overkant ook de nieuwe wijk Noorderhaven zien, waar vroeger industrie gevestigd was. Jos woont daar trouwens sinds enige jaren. Via de Oude IJsselbrug naar Zutphen waar een aantal wandelaars nog wat na dronken. Het onderlinge wandeltempo verschilde enorm waardoor wij zeker niet met ons veertienen gelijk aankwamen... Bedankt Jos.

Wim van Tuyl

Om te lopen

Deze lijnwandeling is ongeveer 16 km lang. Uitgebreide routeinformatie is te vinden op de website van TeVoet/Wandelroutes / TeVoet wandelroutes / TeVoet wandelroute 058

TeVoet-leden aan het woord

In een jubileumnummer mogen de ervaringen van leden niet ontbreken. We schreven een aantal van hen aan met de vraag of zij een bijdrage willen leveren aan dit nummer. Vijf leden hebben positief gereageerd op ons verzoek in hun herinneringen te duiken. Dat leverde inspirerende stukjes op: van vakanties in de Sauerlandse bossen en een trektocht over bergpaadjes tot asfaltgeluk. En van herinneringen aan de rauwe Belgische Ardennen, het plezier een draaihekje te passeren tot het onaangetaste landschap van het Noaberpad dat de wandelaar over de grens met Duitsland brengt.

Wij vroegen de aangeschreven leden het volgende:

- Wanneer en waarom ben je lid geworden van TeVoet en wat betekent de vereniging voor je?
- Wat is jouw favoriete wandeling en wat waardeerde je in het bijzonder?
- Aan welke wandeling bewaar je de mooiste herinnering
- Wat is jouw favoriete wandelafstand

Veronica Hekking

Door draaihekjes - Michel van Eijkelenburg, Tilburg
Nog geen jaar ben ik lid van TeVoet en kende de vereniging eerder niet. Wel wandel ik al twintig jaar in Nederland op tientallen LAW's en Streekpaden, en incidenteel in het buitenland. Altijd en overal vind ik het wandelen over bospaden en veldweggetjes het mooist en het fijnst. Onverhard dus! Daarom ben ik nu lid van TeVoet.

In ons kleine en tamelijk volle landje met veel verstedelijking mogen we blij zijn dat we nog onverhard kunnen wandelen: moeten we zuinig zijn op al die leuke paadjes en landweggetjes die er nog zijn. Menigmaal wordt een mooie onverharde wandelroute gekruist door een spoorlijn. Qua verkeersveiligheid is dat een probleem, maar vanuit recreatie en ook volksgezondheid is het afsluiten van onbewaakte spoorwegovergangen een groot verlies.

De betekenis van de vereniging TeVoet voor mij is dat ik erop vertrouw dat TeVoet het belang van onverharde wandelroutes actief blijft behartigen. Het ledenblad Lopend Vuur ziet er aantrekkelijk uit en is inhoudelijk gevarieerd.

Mijn favoriete wandeling is misschien wel het Pieterpad. Dit pad is bijzonder afwisselend, door de zeer uiteenlopende landschappen die het doorkruist. En het gaat voor grote stukken over onverhard terrein. Het allerleukste is als je door een draaihekje of over een wildrooster loopt en dwars door een weiland of natuurgebied mag wandelen.

Mijn favoriete wandelafstand is ongeveer 20 km per dag. Het is fijn om na de wandeling een intens voldaan gevoel te hebben, de kaart open te vouwen en te zien welke afstand je hebt afgelegd. Maar boven de 25 km kan ik wel eens

ergens pijn of andere ongemakken krijgen en dat is minder plezierig.

Mijn mooiste herinneringen liggen nog steeds in Zwitserland waar ik ooit de Kesch-trek heb gewandeld. Die trektocht gaat over bergpaadjes door het hooggebergte tussen Davos en St. Moritz. Stevige stijgingen en afdalingen. Prachtige vergezichten, hier en daar een alpenmarmot, en slapen in berghutten zo rond de 2000 meter hoogte.

Tussen Montfort en Susteren op het Pieterpad

Rondje Leyduin - *Cilia Admiraal, Haarlem*

Hoe lang ik precies lid ben van TeVoet weet ik niet. Ik vermoed dat mijn inmiddels overleden man Daan en ik rond 2005 lid zijn geworden, enthousiast gemaakt door Renée van der Haar. Als gepassioneerde wandelaars waren wij heel blij met een vereniging die opkomt voor het behoud van onverharde voetpaden in Nederland en de verbindingen tussen wandelgebieden.

Als kind kreeg ik het wandelvirus al te pakken. Met mijn moeder wandelde ik veel in de mooie omgeving van Den Haag en wij maakten huttentochten in Oostenrijk.

Ook bestonden er al NS-wandelingen. In mijn herinnering kreeg je bij het station 'attractiekaartjes' met een routebeschrijving. Driebergen–Maarn was bijvoorbeeld zo'n wandeling, met op het attractiekaartje strookjes die recht gaven op versnaperingen onderweg. Goed voor een pannenkoek al dan niet met appel of spek.

Onlangs heb ik het grote belang van de vereniging in mijn eigen woonomgeving mogen ervaren. Met deskundigheid en vasthoudendheid blijft TeVoet zich inzetten voor het plaatsen van een tunneltje onder de door Prorail afgesloten overweg bij landgoed Leyduin. Hierdoor is mijn woonwijk afgesloten van het landgoed. Leyduin was eigenlijk onze achtertuin, nu moeten mijn buurtgenoten en ik eerst op de fiets stappen om bij de volgende spoorwegovergang en de ingang van het landgoed te komen. Niet onoverkomelijk, maar het gevoel van verbinding is weg. Een favoriete wandeling dus, het rondje Leyduin. Het toppunt van wandelgenot is voor mij Schiermonnikoog: ongehinderd struinen door de natuur. Het maakt niet uit welke kant je op loopt want het is overal prachtig. Helaas wordt zelfs dit schitterende natuurgebied bedreigd. Genoten heb ik op verschillende lange afstandspaden en streekpaden in Nederland. Een van de mooiste vind ik het Krijtlandpad. Maar ook het Veluwe Zwerfpad en het Pieterpad zijn heel bijzonder. Ook houd ik ontzettend veel van lopen in de Alpen en van wandelen over lange afstandspaden in Engeland, Wales en Schotland.

Tussen Montfort en Susteren op het Pieterpad

De Utrechtse Heuvelrug - *Henk-Robert ten Cate, Doorn*

Op TeVoet werd ik in 2023 geattendeerd door de bevoegen wandelfanaat Renée van der Haar, tante van mijn echtgenote en dierbaar lid van onze familie. Toen ik na haar overtuigende betoog toestemde in mijn lidmaatschap, kreeg ik het tot mijn blijde verrassing van haar cadeau. Ik dank mijn passie voor de natuur aan mijn ouders. Vanaf mijn prille jeugd vierde ons gezin twee keer per jaar vakantie bij een boswachter in de Sauerlandse bossen. Dagelijks mocht ik als kleine jongen met hem mee. Als tiener groeide ik er op met de jacht en zo bracht ik talloze uren alleen of met mijn vader door op een hoogzit om het wild te inventariseren. Sindsdien uit die liefde voor de natuur zich in wandelingen, vaak met een verrekijker bij de hand. Nog steeds benader ik geruisloos iedere open plek of bosrand om te gluren of er wild staat.

Ik ondersteun TeVoet als bijdrage aan het behoud van al het moois dat mijn passie mogelijk maakt. Sinds 1997 is Doorn op de Utrechtse Heuvelrug voor ons een heerlijke plek om te wonen, met wandelmogelijkheden in alle windrichtingen. De bossen, de velden, het rivierenlandschap, de oude landgoederen: prachtig authentiek Nederlands landschap, waarin wij ons thuis voelen. Mijn favoriete wandeling is de tocht naar Amerongen over de kam van de Heuvelrug. Nagenoeg vanaf huisdeur het bos in. De Kaapse bossen, het Leersumse Veld en als laatste de Amerongse berg, om vervolgens in idyllisch Amerongen neer te vlijen op de veranda onder de kastanjes van restaurant Buitenlust. Talloze malen de tocht gemaakt: met mijn echtgenote, als de blaadjes verkleuren in de herfst, met familie, met verbouwde vrienden uit de Randstad, op 'brainstorm wandeling' met collega's en met onze zoon als onderdeel van de oudste ANWB-wandeling naar Arnhem. En soms alleen, wanneer ik behoefte heb aan rust en ruimte. Zoals die ene keer, toen ik bij noodweer samen met een kudde wilde koeien schuilend onder een boom verjaagd werd door de hoofd-koe, waarna ik mijn weg vervolgde. Heerlijk!

Leersumse Veld

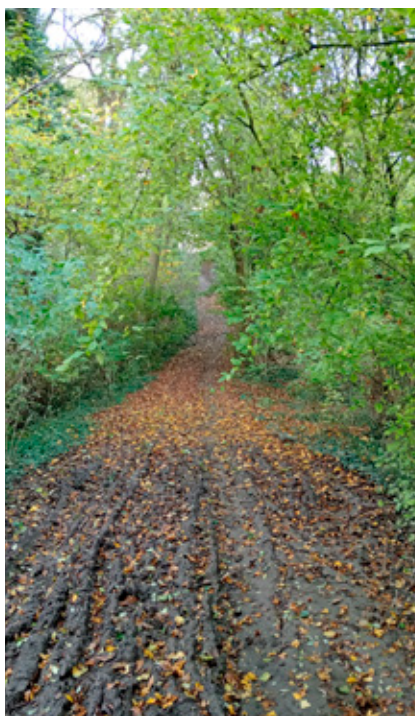
Asfaltgeluk - Rob van der Meer, Reijmerstok (Limburg)

Ik ben ongeveer twee jaar geleden weer lid geworden van TeVoet. Eerder was ik lid, maar heb dat toentertijd gestopt. Mijn belangrijkste reden om weer lid te worden is dat ik vind dat een vertegenwoordiger van wandelaars belangrijk is in de verschillende discussies over ruimtelijke ordening. Te vaak worden wandelpaden verhard, te vaak verdwijnen (oude) wandelpaden, zonder dat iemand iets zegt. Terwijl meestal niemand echt voor die veranderingen is, behalve de direct betrokkenen en aanwonenden.

Er zijn meer wandelinitiatieven dan Te Voet, zeker. Ik heb gewoon gekozen wat mij het beste leek en wat op dat moment toevallig voorbijkwam. Mijn favoriete wandeling is van mijn huis in Reijmerstok naar Slenaken (beide Zuid-Limburg). Het is een wandeling van ongeveer 6 km, een groot deel langs de Gulp. Toeristisch, ook. In de ochtend valt het gelukkig met de drukte wel mee. Het eerste stuk is langs een hop-tuin, door bossen en heuvels deels over ongemarkeerd pad, tot de Gulp bereikt wordt. Daarna langs de Gulp stroomopwaarts. Bruggetjes, wandelpaden, een trap. Wat belangrijk is voor een mooie wandeling (heuvels, aanwezigheid van water, bossen, onverharde paden) is allemaal aanwezig. Het gehalte onverhard is meer dan 80%. Aan het eind vlak voor Slenaken is de Helenahoeve waar een hoortje met ijs een verplicht rustmoment oplevert. Lange tijd liep ik dit minimaal een keer per week met de kinderen, vandaar het ijs (?). Nu nog vaak.

De mooiste herinnering heb ik aan een stuk van de GR5 op de grens van België en Luxemburg. Vertrek vanaf Burg Reuland, richting Ouren. De wandeling is vooral over asfalt, totaal niet interessant. Maar met de wandelpartner ben ik een paar jaar later getrouwd.

Dus..... Eigenlijk vallen veel wandelingen in Luxemburg mij tegen, ook van de GR5. Veel te veel verhard. De Belgische Ardennen zijn veel rauwer. Je kunt mij niet wakker maken voor korte wandelingen, hoewel 4 km in de avond nog steeds leuk is. Maar eerlijk gezegd vind ik 15 tot 20 km fijn. Vaak denk ik dat ik veel meer zou moeten kunnen, maar uiteindelijk is na 15 km het enthousiasme aan het verminderen.

Wandeling van Reijmerstok naar Slenaken, langs de Gulp, 'De steilste helling'

Actieradius - Bernard Mencke, Assen

Ik ben lid geworden van TeVoet in 2020. Ik kwam op het spoor van de vereniging bij Wandelnet. Daar ben ik o.a. actief als provinciaal belangenbehartiger voor Drenthe. Op het hoofdkantoor in Amersfoort merkte ik dat mijn collega's positief spraken over de kerndoelstelling van TeVoet om het onverharde wandelen te promoten. Dat maakte mij nieuwsgierig. Bij onze wandeluitgaven (LAW's en Streekpaden) is dat eveneens een loffelijk streven, maar in de praktijk lukt dat niet altijd. Als je in het veld van A naar B moet, zijn asfalt, straatklinkers en – bij ons - veldkeien- soms niet te vermijden. Bij de routenetwerken in de provincies (met knooppunten) lukt dat beter, is mijn ervaring. Het concept van het Noaberp pad heeft mij erg aangesproken: wandelen langs en over de grens met Duitsland, heel geschikt voor wandelaars met een open mind voor andere culturen. Het pad laat grote verschillen zien in mensen en natuur. Kenmerkend is dat dit pad weinig grootschalige ingrepen in het landschap kent. Een bedrijfsterrein of een snelweg leg je meestal niet aan in het buitengebied tegen de grens aan, dus je komt meer wild tegen. Het is wel zo dat wij nu in Nederland bezig zijn om onze achterstand met windmolens langzaam in te halen.

In Drenthe is het overal mooi. Dat kun je met het Drenthepad goed zien, de oudste lange afstandswandeling van Nederland. Volgend jaar vieren wij het 50-jarig jubileum! Eén traject haal ik er uit: de etappe tussen Gieten en Borger zal je verrassen door de grote variaties in het landschap met hoog/laag, bossen, heide en zandverstuivingen en met meer dan een handvol hunebedden. Je eindigt dan ook nog eens in het Hunebedmuseum van Borger! Mijn favoriete wandelafstand? Oeps, daar ben ik niet helemaal uit. Ik ben nog steeds trots op het traject Venlo-Roermond in 1997, 33 km (Pieterpad). Daarna is de actieradius met de jaren behoorlijk kleiner geworden. En daar kwam dit jaar nog een knieoperatie bij, met een tegenvallende revalidatie. Het beperkt zich nu tot maximaal 10 km, maar ik wil meer!

Onderweg op het Krijtlandpad

Regionieuws

Zuid-Holland - Wandelduiker Nieuwerbrug is klaar!

De wandelduiker bij Nieuwerbrug die de afgesloten spoorwegovergang vervangt ligt er. Op YouTube staat een filmpje van het inhijzen van de duiker.

www.youtube.com/watch?v=Q7xaBsDHxbg

Noor Lekkerkerker, inwoner van Nieuwerbrug, heeft in opdracht van de gemeente een muurschildering gemaakt die de geschiedenis van de Dubbele Wiericke verbeeldt. Zodra de verf droog is kan er door gewandeld worden. In februari 2025 volgt de officiële opening.

Eefien Huizing

Beschildering wandelduiker

In de winter 2018/2019 stond al vast dat de NABO Stetlaan-Kraaienlaan zou worden opgeheven

Noord-Holland - Afscheid van de NABO's in het Heilooërbos komt dichterbij

Het moment waarop het doek valt voor de drie niet actief beveiligde overwegen (NABO's) op het landgoed Nijenburg komt snel dichterbij. Half oktober dit jaar hielden de gemeente Heiloo, Natuurmonumenten en spoorbeheerder ProRail een inloopbijeenkomst waarop belangstellenden zich lieten informeren over de intussen vaststaande plannen. Eind dit jaar ligt de vergunning ter inzage. Op hoofdlijnen is dit het plan.

- De NABO Stetlaan-Kraaienlaan wordt opgeheven en vervangen door een voetgangersbrug.
- Ook de NABO Kuillaan/Westerweg wordt opgeheven. Op circa 100 meter ten noorden van de huidige spoorwegovergang komt een tunnel voor voetgangers én fietsers.
- ProRail legt aan de westkant van het spoor een nieuwe weg aan. Deze loopt langs het spoor en langs de N9 naar de Aert de Gelderlaan. Deze weg is bedoeld voor het gemotoriseerde verkeer van en naar de boerderijen aan de westkant van het spoor en voor fietsers tussen Heiloo en de westrand van Alkmaar en Bergen. Deze boerderijen hebben elk een particuliere spoorwegovergang die eveneens gaan verdwijnen.

Provincie draagt ruim twee miljoen euro bij aan de tunnel onder spoor Heilooërbos

De gemeente Heiloo krijgt van provincie Noord-Holland een bijdrage van € 2,2 miljoen voor de aanleg van de fiets- en voetgangerstunnel onder het spoor en de nieuwe fietsroute op Landgoed Nijenburg. Daarmee ontstaat een doorgaande fietsverbinding tussen Heiloo en het westen van Alkmaar en richting Bergen: een nog ontbrekende schakel in het regionale fietsnetwerk. Dat de provincie wél bijdraagt aan het project Nijenburg en niet aan de wandeltunnel op het landgoed Leyduin laat zich eenvoudig verklaren. Een tunnel onder het spoor voor recreatief verkeer komt alleen in aanmerking voor een provinciale bijdrage als de tunnel geschikt is voor het doorgaand fietsverkeer. En die variant was bij Leyduin al langer van tafel en daarmee verliet de provincie de onderhandelingstafel.

Peter Oosterling

Utrecht - Het Oude Spoor bij Wilnis, tweede vervolg en verder?

In Lopend Vuur van december 2023 en september 2024 schreef ik over de hernieuwde plannen van de gemeente De Ronde Venen, om op de voormalige spoorbaan tussen de Rondweg in Mijdrecht en de Ir. Enschedeweg in Wilnis een geasfalteerd fietspad aan te leggen naast het natuurlijke wandelpad. Beide dorpen ontwikkelen nieuwbouwwijken in de buurt van de Oude Spoorbaan. De zeer actieve lokale actiegroep "Geen fietspad op het Oude Spoor" verzamelde weer 2500 handtekeningen tegen het plan van de gemeente, dat is ongeveer 50% van de volwassen inwoners! Het is namelijk het enige exclusieve wandelpad in deze dorpen én voor velen ook belangrijk: het is het enige losloopgebied voor honden.

In september 2024 schreef ik nog: "Uiteindelijk maakt het College van B&W voorlopig pas op de plaats bij de uitvoering van de plannen, vanwege de financiële situatie van de gemeente." Aan de gemeenteraad werd per brief gemeld "geen extra middelen vrij te maken". "De kosten voor het toegankelijk maken van de huidige situatie en het toevoegen van natuurwaarden kan worden betaald uit bestaande budgetten". De actiegroep voelde zich ongerust door deze uitspraak en vroeg om toelichting bij de projectleider mobiliteit van de gemeente. Het antwoord per mail luidde: "We geven invulling aan het vermelde vervolg in de raadsinformatiebrief, dus we gaan dit najaar de toegankelijkheid van het pad verbeteren. Vanwege de beperkte schaal waarop een en ander gebeurt, achten we het niet zinvol om hierover van gedachten te wisselen". Ook werd de noodzaak benoemd van een inclusieve wandelroute: de opwaardering van het pad ten behoeve van toegankelijkheid voor mindervaliden en gezinnen met kindervagens, vanuit de verantwoordelijkheid van de gemeente voor een toegankelijke en veilige verbinding tussen Mijdrecht en Wilnis. Veel bewoners en ook gemeenteraadsleden waren een paar weken later - eind oktober - stomverbaasd. De beperkte schaal bleek een twee meter brede halfverharding te zijn, waarover gelijk enthousiast gefietst werd! Zo wordt het pad wel erg inclusief. In de lokale krant de Nieuwe Meerbode volgden al snel vier ongeruste, boze artikelen en ingezonden brieven met de boodschap: het pad moet behouden blijven als een veilige en rustige wandelroute.

In memoriam
 Ik ga je missen mooi ruig pad
 Ik ga je missen om je kreukels
 Om de stenen
 En de kuilen
 Om de stilte rondom je zijn
 Ik ga je missen mooi ruig pad
 Kaarsrecht ga je verder
 Zonder deuk
 En zonder kras
 Avontuurloos
 En voorspelbaar
 Ik ga je missen
 Hoe je was

Tja ik begrijp nu waarom bij de vier drukbezochte inspraakbijeenkomsten in het voorjaar van 2024 consequent gesproken werd over "het ophalen van meningen". Het gemeentebestuur hoorde de overheersende mening om het pad te houden zoals het was, maar legt die naast zich neer, want het wil een fietspad. Wordt vervolgd.

Ineke Thierauf